

OVERGREB MOD BØRN OG UNGE

Beredskab 2024

RESUME

Overgreb mod børn og unge er en alvorlig forbrydelse, uanset om der er tale om seksuelle overgreb eller vold. Det er samtidig noget, der kan være svært at håndtere for de fagfolk, der opdager det eller får mistanken. Dette beredskab er et forsøg på, dels at sikre at overgreb opdages og dels at fagfolk i Lemvig kommune kan hente hjælp til, hvordan de handler i forskellige situationer omhandlende overgreb.

Indhold

1. Indledning.....	3
2. Skærpet underretningspligt.....	4
Underretningens indhold	4
Når Børne & Familierådgivningen modtager en underretning – det siger loven.	4
3. Hvordan opstår en sag?	5
Bekymring.....	5
Mistanke	5
Konkret viden	5
Samarbejde med Børnehus Midt.....	6
4. Når mistanken retter sig mod:.....	6
En forælder eller stedforælder	6
En anden voksen i barnets familie eller netværk	6
En ansat	6
Et andet barn eller en ung under 18 år.....	7
5. Hvem gør hvad, når en sag opstår?	7
Når en sag anmeldes til politiet	7
6. Børn og unges seksualitet.....	9
0 til 3-årige.....	9
3 til 7-årige.....	9
8-årige til før-pubertets-børn	10
Puberteten.....	10
Øvrige oplysninger om børn og unges seksualitet.....	10
7. Bekymrende seksuel adfærd	11
8. Tegn på seksuelle overgreb	11
Mulige fysiske symptomer.....	11
Mulige psykiske tegn og reaktioner.....	12
Mulige sociale og adfærdsmæssige tegn og reaktioner	12
9. Definition af vold	14
10. Mulige tegn og reaktioner	14
11. Pressehåndtering.....	15
12. Den hurtige gennemgang – handleplan	15
Bilag 1 Børne & Familierådgivningens håndtering af underretninger med mistanke om overgreb.....	17

Bilag 2 Vejledning fra Midt- og Vestjyllands politi	20
Bilag 3 Støtte til børn efter partnerdrab i familien	22

Beredskab til forebyggelse og tidlig opsporing af overgreb mod børn og unge
og til behandling af sager om sådanne overgreb i Lemvig Kommune
er godkendt af kommunalbestyrelsen i Lemvig Kommune den ??? 2024.

1. Indledning

Det overordnede formål med beredskabet er så tidligt som muligt at opspore overgreb og sikre en faglig kvalificeret håndtering deraf.

Vi har alle et ansvar for, at overgreb forebygges eller stoppes. Men for at kunne se og helst forudse overgreb må vi have en viden om, hvad vi skal kigge efter. Og for at handle må vi være klar over, hvilke muligheder der er, og hvor vi kan gå hen.

Lovgrundlaget er Barnets lov § 15, stk. 2: Kommunalbestyrelsen skal udarbejde et beredskab til forebyggelse og tidlig opsporing af overgreb mod børn og unge og til behandling af sager af sådanne overgreb. Beredskabet skal udformes skriftligt, vedtages af kommunalbestyrelsen og offentliggøres. Kommunalbestyrelsen skal revidere beredskabet løbende efter behov dog som minimum hvert fjerde år.

Begrebet *overgreb* er en samlebetegnelse for psykisk og fysisk vold og seksuelle overgreb. I beredskabet vil der være afsnit, der specifikt omhandler f.eks. seksuelle overgreb og andre hvor der er tale om alle former for overgreb.

Formålet med beredskabet er, at personalet i Børne- og Familiecentret, herunder Sundhedsplejen, Familiebehandlingen, PPR og Børne & Familierådgivningen samt personale i dagplejen, daginstitutioner, SFO'er, skoler og klubber, får redskaber, der kan bruges, når der skal handles i forhold til børn og unge, der måske har været udsat for overgreb. Formålet er endvidere at bidrage til forebyggelse af overgreb.

Personalet i dagplejen, institutioner, SFO'er, skoler og klubber har tæt kontakt med børn, unge og deres forældre, og derfor har de gode muligheder for en forebyggende indsats og tidlig indgriben. Som basis for både det forebyggende og indgribende arbejde giver beredskabet en beskrivelse af, hvornår børn er truede, og hvilken adfærd børnene kan have, når de udviser eller har været udsat for grænseoverskridende adfærd eller andre typer krænkelse.

Beredskabet giver indsigt i, hvad der skal gøres under og efter, man som fagperson får mistanke eller viden om overgreb. Beredskabet indeholder ligeledes en oversigt over, hvilke opgaver dagplejen, institutioner, SFO'er, skoler, klubber, PPR, Sundhedsplejen og Familiebehandlingen skal varetage, og hvilke opgaver Børne & Familierådgivningen har ansvaret for.

Frem for alt er der al mulig grund til at tage børn og unges udsagn alvorligt, når de fortæller om, at de har været udsat for krænkelse og/eller overgreb eller udviser tegn derpå.

Mange fagpersoner oplever en usikkerhed, når de møder børn og unge, hvor der er mistanke eller viden om overgreb. Det kan være en usikkerhed om: Hvem man må tale med? Skal man anmelde det? Hvornår skal man anmelde det? Hvordan sikrer man omsorg for barnet? Rækken med dilemmaer er lang, så dette beredskab skal bidrage til at mindske usikkerheden.

Sager med overgreb er en krisesituation, hvor de involverede har hårdt brug for støtte og hjælp. Ofte har forældrene også brug for at tale med nogen om, at deres barn har været udsat for overgreb, og de har brug for hjælp til, hvordan de skal forholde sig til og tale med deres barn og samtidig tilstræbe at opretholde de vante rutiner i dagligdagen.

Barnet eller den unge kan have brug for krisehjælp både i forhold til overgrebet og i forhold til andres reaktioner på det, barnet eller den unge har været udsat for. Det er dog vigtigt, at en egentlig behandling visiteres fra Børne & Familierådgivningen, da det oftest skal koordineres med politi og Børnehus Midt. Også personale og fagfolk kan have brug for krisehjælp, særligt hvis den mistænkte er en kollega. Det er den enkelte arbejdsplads, der er ansvarlig for at sikre hjælp til personalet.

2. Skærpet underretningspligt

Fagpersoner har en udvidet/skærpet underretningspligt jf. Barnets lov § 133, hvis man "under udøvelsen af sit hverv får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung under 18 år har været udsat for overgreb". Det er vigtigt, at man ikke undlader at gå videre med sine iagttagelser, for eksempel af misforstået hensyn til forældrene. Det allervigtigste er, at barnet er i centrum.

Underretningspligt går forud for tavshedspligt!

Underretningen er personlig. En underretning sendes til Børne & Familierådgivningens underretningsmail: underretninger@lemvig.dk. I akutte situationer telefonisk til den rådgiver, der har sagen, hvis det er en verserende sag eller til BBC's sekretariat på tlf. 96631328.

Underretningens indhold

- Data på barnet og evt. forældrene, herunder forældremyndighedsindehaver
- Konkrete datoer for episoder
- Beskriv observationer: hvad, hvornår under hvilke omstændigheder
- Undlad tolkninger og vurderinger
- Beskriv barnets fysiske, psykiske og sociale forhold
- I sager, hvor mistanken retter sig mod forældre eller andre nære slægtninge, må disse **ikke** informeres forud for underretningen
- Skriv om forældrene er orienteret om underretningen, og hvis ikke begrund

Hvis der er mistanke mod en eller begge forældre, må de ikke orienteres. Underretningen sendes her direkte til Børne & Familierådgivningen på underretninger@lemvig.dk. Børne & Familierådgivningen koordinerer med politiet, hvornår forældrene orienteres.

Underretningspligten er personlig. Dvs. at han man har pligt til at underrette, også hvis ens leder ikke er enig.

Oplever du, at Børne & Familierådgivningen ikke handler tilstrækkeligt med baggrund i din underretning, kan Ankestyrelsen underrettes. Ankestyrelsen undersøger om kommunens indsats er tilstrækkelig.

Når Børne & Familierådgivningen modtager en underretning – det siger loven.

- Børne- og Familierådgivningen vurderer underretningen inden for 24 timer efter modtagelsen, om barnets eller den unges sundhed eller udvikling er i fare, og om der derfor er behov for at iværksætte akutte indsatser for barnet eller den unge. Er dette ikke tilfældet, overgår underretningen til den sagsgang, der i øvrigt er for underretninger.
- Senest 6 hverdage efter underretningen er modtaget, sendes en bekræftelse til den, der har underrettet. Hvis underretningen sendes via underretningsmailen, får man kvittering med det samme.
- Hvis underretningen gælder en verserende sag, hvor der allerede er iværksat indsatser, skal Børne & Familierådgivningen genvurdere sagen.
- Ved underretning om overgreb mod et barn eller en ung skal Børne & Familierådgivningen have en samtale med barnet eller den unge. Hvis underretningen omhandler overgreb fra forældrenes side, skal samtale foretages uden samtykke fra forældrene og uden deres tilstedeværelse.
- Når barnet eller den unge har været udsat for overgreb, eller når der er mistanke om det, skal Børne & Familierådgivningen træffe afgørelse om at udarbejde en børnefaglig undersøgelse.

- Når barnet har været udsat for overgreb, eller når der er mistanke om det, og der derfor træffes afgørelse om at udarbejde en børnefaglig undersøgelse, skal Børne & Familierådgivningen, til brug for den børnefaglige undersøgelse, benytte Børnehus Midt, når enten politi eller sundhedsvæsen også er involveret
- Børne- og Familierådgivningen skal orientere den, der har underrettet om, hvorvidt underretningen har givet anledning til at udarbejde en børnefaglig undersøgelse eller iværksætte en støttende indsats, men ikke hvilken.

3. Hvordan opstår en sag?

En sag opstår på baggrund af nogle observationer, der peger i retning af, at barnet eller den unge har været udsat for en eller anden form for overgreb. Umiddelbart er der tre stadier af observationer, henholdsvis bekymring, mistanke og konkret viden. Bekymringen er en diffus oplevelse af, at der kan være noget galt med barnet, den unge eller med familien. Mens mistanken forstås som mere end blot en bekymring, dog uden der foreligger nogen konkrete beviser. I forhold til den konkrete viden foreligger der nogle observationer eller konkrete udtalelser fra barnet, der gør, at der ikke er tvivl om, at barnet eller den unge har været udsat for et overgreb.

Bekymring

Her er der ikke tale om, at man har en konkret viden om en konkret handling begået af en bestemt person. Her er heller ikke tale om en bestyrket mistanke. Bekymringen alene bør derfor i første omgang føre til observationer af barnet i en periode og samtale med forældrene, medmindre bekymringen går på, at forældrene begår overgreb mod barnet. I samtalen med forældrene vil det være hensigtsmæssigt alene at tale om de tegn, der giver anledning til bekymring og ikke nævne bekymringen for overgreb. Disse sager skal man drøfte med sin leder og finde ud af, om sagen skal tages op på Tværfaglig træffetid.

I bekymringsfasen kan der være mange ting, som holder en tilbage fra at reagere, når man møder et barn, der viser tegn på mistrivsel, eller som måske er udsat for overgreb. Er bekymringen blot et udtryk for en upassende mistanke? Er det rigtigt, det jeg ser? Risikerer jeg at sætte samarbejdet med forældrene og deres tillid over styr? Er jeg den nærmeste til at reagere, eller er der andre, som er tættere på? Er det overhovedet en del af min faglighed at blande mig i noget, som handler om problemer i barnets hjem? Bryder jeg min tavshedspligt?

Uanset hvad, der holder dig tilbage, bør du reagere og få undersøgt, hvad der er galt.

Mistanke

Dette gør sig gældende, når mistanken om, at barnet eller den unge har været udsat for overgreb for eksempel, kan formuleres på baggrund af en observation af barnet eller den unge.

Det kan blandt andet være barnets eller den unges eget udsagn om hændelser, der har fundet sted eller en viden, man har erhvervet sig på anden vis, f.eks. observation af gentagne blå mærker. I disse tilfælde skal man rådføre sig med socialrådgiverne i Børne & Familierådgivningen, der herefter påtager sig ansvaret for det videre forløb. Børne & Familierådgivningen vurderer ligeledes, hvorvidt politiet skal konsulteres. Såfremt forældrene er under mistanke, er det vigtigt at understrege, at de ikke skal orienteres i denne fase.

Konkret viden

Det vil være sjældent, at man har/får konkret viden, men det kan komme fra direkte udsagn fra barnet eller den unge, eller andre børn eller voksne, der har set eller hørt noget.

Også her gælder det, at såfremt mistanken er rettet mod forældrene, må de ikke orienteres i denne fase.

Samarbejde med Børnehus Midt

Ved mistanke eller viden om overgreb mod børn eller unge, hvor der er mindst to instanser involveret – f.eks. Børne & Familierådgivningen og politiet – og der er truffet afgørelse om at udarbejde en børnefaglig undersøgelse, skal Børnehuset inddrages. Børnehuset koordinerer et evt. samarbejde mellem politi, sygehus og kommunens myndighedsafdeling if. med overgrebet. Herudover udfærdiger Børnehus Midt den del af den børnefaglige undersøgelse, der vedrører overgrebet. Den øvrige del af undersøgelsen udarbejdes af Børne & Familierådgivningen.

Børnehuset vil, så vidt det er muligt, traumevurdere barnet eller den unge og evt. forældre, ligesom de typisk også udfører kriseintervention if. til barnet og evt. den øvrige familie, afhængig af sagens indhold. Det er endvidere i Børnehuset, politiet foretager videoafhøringer af barnet.

Børnehusets personale er socialrådgivere og psykologer, og der er til hver sag tilknyttet en fra hver faggruppe.

4. Når mistanken retter sig mod:

En forælder eller stedforælder

Medarbejderen bør kontakte nærmeste leder. Mistanken gives videre til Børne & Familierådgivningen i form af en underretning uden forældrenes inddragelse. Socialrådgiveren vurderer sammen med politiet det videre forløb, og de aftaler i fællesskab, hvornår forældrene orienteres om underretningen. Der gives tilbagemelding til underretter herom.

En anden voksen i barnets familie eller netværk

Medarbejderen bør kontakte nærmeste leder. Mistanken gives videre til Børne & Familierådgivningen og man sender en underretning til underretninger@lemvig.dk. Som udgangspunkt bør lederen vurdere, om forældrene skal kontaktes og orienteres om mistanken. kontakte barnets forældre og orientere om mistanken, ligesom der informeres om, at Børne og Familierådgivningen er kontaktet. Socialrådgiveren vurderer sammen med politiet det videre forløb. Der etableres et samarbejde mellem Børne & Familierådgivningen og barnets eller den unges skole eller institution.

En ansat

Når mistanken retter sig mod en medarbejder, er det vigtigt at have for øje, at der er tale om to sideløbende forløb:

- 1) Børnesagen
- 2) Personalesagen

Ad 1

Den medarbejder, der har mistanken, drøfter barnets/børnenes tegn/udtalelser med nærmeste leder – og hvis det er nærmeste leder, der er under mistanke, med næste nærmeste leder. Afhængig af substansen kontaktes Børne & Familierådgivningen med en underretning, hvor det også klart skal fremgå, at det er en medarbejder, der er under mistanke.

Børne & Familierådgivningen behandler underretningen på samme måde som andre underretninger om overgreb. Hvis Børne & Familierådgivningen – sammen med politiet – vurderer, at der skal ske anmeldelse, orienteres de to fagchefer samt direktøren. Disse koordinerer med den mistænkte medarbejders leder if. til personalesagen.

Ad 2

Lederen for den medarbejder, der er under mistanke, har ansvaret for at håndtere det personalemæssige. Det er dog vigtigt, at der sker koordinering til børnesagen if. til politiets evt. opklaringsarbejde. Der kan således ikke ske orientering til den mistænkte medarbejder før det er aftalt med politiet.

Et andet barn eller en ung under 18 år

Man skal være opmærksom på, at både den seksuelle – og den kriminelle lavalder er 15 år. Det betyder, at det ikke er tilladt at have samleje eller anden kønslig omgang med en person under 15 år. Det skal understreges, at hvis begge børn er under 15 år, vil det medføre en social sag i forhold til begge børn. Det er vigtigt at være opmærksom på, at begge børn og deres familier kan have behov for hjælp og støtte, og derfor kan det være relevant med en underretning på begge.

Hvis den, der begår vold mod, krænker eller opfører sig seksuelt grænseoverskridende overfor et barn eller en ung, er over den kriminelle lavalder, kan der blive tale om en politianmeldelse. Derudover opretter Børne & Familierådgivningen en social sag på dem begge.

5. Hvem gør hvad, når en sag opstår?

Når en sag anmeldes til politiet

Når politiet har efterforsket sagen, herunder samlet beviser, indhentet vidneudsagn og afhørt offeret og den mulige gerningsmand, vurderer anklagemyndigheden, om der er grundlag for en tiltale. Kriteriet for at der rejses tiltale er, hvorvidt der er rimelig sandsynlighed for, at sagens oplysninger og dokumentation kan føre til dom. Hvis sagen frafaldes, kan det skyldes, at efterforskningen har afdækket, at sigtelserne kan modbevises, og at de eneste beviser i sagen er ofrets udsagn, som er usikre og ikke kan underbygges af andre oplysninger.

Under alle omstændigheder er Børne & Familierådgivningen forpligtet til undersøge, om der skal iværksættes en indsats i henhold til Barnets lov at koordinere en eventuel indsats via samarbejde med forældre og relevante samarbejdspartnere: dagplejen, institutioner og skoler. Det vil være en socialrådgiver fra Børne & Familierådgivningen, der skal udmønte indsatsen, senest når den børnefaglige undersøgelse er færdig og den afsluttende rapport fra Børnehus Midt er modtaget. I forbindelse med udarbejdelsen af den børnefaglige undersøgelse vil relevante samarbejdspartnere bidrage med beskrivelser.

Det er af stor betydning, at barnet ikke efterlades i et tomrum!

Når Børne & Familierådgivningen modtager en underretning fra fagprofessionelle tilstræbes det,

- At underretteren orienteres om, hvad der forventes at komme til at ske i forhold til politianmeldelse, videoafhøring, undersøgelse på Retsmedicinsk Institut, orientering af forældre med mere
- At underretteren orienteres om, hvordan vedkommende konkret skal forholde sig til barnet eller den unge og eventuelt til forældrene, indtil sagen er drøftet med politiet
- At underretteren vejledes i, hvordan vedkommende så hurtigt som muligt udarbejder en skriftlig underretning, hvis første henvendelse har været pr. telefon.

En underretning skal som minimum indeholde

- Barnets eller den unges cpr.nr.

- Relevante og faktuelle oplysninger om barnets eller den unges forhold
- En baggrund for underretningen, altså hvad der giver anledning til bekymring, herunder barnets eller den unges egne udsagn, hvis barnet eller den unge har fortalt om overgreb.

En underretning kan desuden indeholde

- En redegørelse for barnets eller den unges udvikling generelt, faglig, socialt og personligt
- En beskrivelse af samarbejdet med forældrene
- En redegørelse for barnets eller den unges trivsel, mistrivsel og bekymringsadfærd

Dagplejere, pædagoger og lærere

- Der har den daglige kontakt med barnet, den unge og familien, skal i samarbejde med en socialrådgiver i Børne & Familierådgivningen afstemme kontakt og støtte i forhold til politiets efterforskning
- Bør drage omsorg for, tale med og lytte til barnet eller den unge, dog uden at udspørge
- Bør være opmærksomme på, at børn og unge har en enestående evne til at gå ud og ind af en traumatiserende oplevelse. De skal derfor have mulighed for at indgå i fællesskabet uden unødvendige og særlige hensyn

Politiet

- Er ansvarlig for efterforskningen af sagen – Visitations enheden – se bilag i slutningen af publikationen.
- Videoafhører børn mellem 4 og 14 år, idet de ved en retssag oftest ikke skal møde i Retten. Det skal børn og unge over 14 år som udgangspunkt
- Er ansvarlig for, i de tilfælde det er nødvendigt, at der bliver foretaget retsmedicinske undersøgelser
- Skal sikres de bedste forudsætninger for efterforskningen, hvorfor Børne & Familierådgivningen afstemmer tilbud om behandling med politiet
- Hensynet til barnet går dog altid forud for politiets efterforskning

Socialrådgivere i Børne & Familierådgivningen

- Er tovholdere under hele forløbet if. til kommunale samarbejdspartnere.
- Er ansvarlig for, at barnet er sikret, enten i hjemmet eller på anden vis
- Informerer de involverede parter og koordinerer indsatsen omkring barnet, den unge og familiens dagligdag, herunder evt. en orientering til klassekammerater med videre
- Se bilag for detaljeret beskrivelse af Børne & Familierådgivningens håndtering.

Fagpersoner i Børne- og Familiecentret samt øvrige fagpersoner

- Lærere og pædagoger vil ofte blive involveret som tryghedspersoner ved videoafhøringer og transport til og fra Børnehus Midt
- Tilbyder støtte og vejledning og sikrer i samarbejde med socialrådgiveren ekstra støtte ved behov
- Bør være omsorgsfulde og lyttende over for barnet eller den unge, dog uden at udspørge.

6. Børn og unges seksualitet

For at man kan have en formodning om, at børn og unge eventuelt har været udsat for et seksuelt overgreb, er det vigtigt at have en grundlæggende viden om deres seksualitet generelt set. Altså, hvordan børn og unges normale seksualitet er, og hvordan en normal udvikling er.

For det første begynder seksualiteten ved fødslen og varer livet ud. For det andet udvikler børn og unge sig i relationer. Det er derfor vigtigt at vurdere deres seksuelle adfærd i forhold til den kontekst, de vokser op i, ligesom det er vigtigt, at det er de voksne omsorgspersoner, der giver seksualiteten betydning. Der vil derfor være flere variationer i børn og unges udvikling, der er vigtige at medtænke i forhold til nedenstående aldersopdeling.

0 til 3-årige

- Indgår i et begrænset omfang i seksuel leg med jævnaldrende
- Undersøger sig selv
- Stimulerer sig selv ved at røre ved kønsorganerne eller ved at gnide dem mod møbler eller legetøj
- Kigger på og piller ved andres kroppe
- Viser sig frem
- Er interesserede i og spørger til toiletfunktioner
- Bruger frække ord
- Leger intimiderende rollelege, herunder også doktorlege
- Kan have erektion.

3 til 7-årige

- Leger rollelege med seksuelt indhold såsom doktorlege, hvor de undersøger hinanden og tager temperaturen på hinanden, og "far, mor og børn"-lege, hvor far og mor boller
- Stimulerer sig selv ved at røre ved kønsorganerne eller ved at gnide dem mod møbler med videre. Barnet ved, hvad det gør, og man kan tale med barnet om det
- Undersøger, kigger på og piller ved sig selv og ved andres kroppe
- Viser sig frem for voksne og for hinanden
- Bliver bevidste om, at numselege er private
- Bruger frække ord og fortæller frække vittigheder og forstår, at emnet er spændende
- Kan finde på at udfordre eller lokke andre børn til at vise deres kønsdele frem
- Kan være henholdsvis tiltrukket eller frastødt af det modsatte køn
- Kysser og holder i hånd
- Spørger om køn og sex
- Kan prøve at putte ting ind i hinanden, herunder fingre, tusser, glaskugler og bær. Denne aktivitet er normal, men børnene skal taktfuldt standses og forklares, at de ikke må, da det kan give infektioner og rifter
- Kan eksperimentere med kønsidentitet, hvis man er pige og gerne vil være dreng og omvendt.

8-årige til før-pubertets-børn

- Leger kyssepille-leg med begge køn
- Blotter sig i leg for at vise sig frem eller være sej
- Onanerer måske to eller flere sammen, men skjult for voksne
- Er interesserede i tekniske forhold omkring sex, forplantning og lignende
- Bruger frække ord, hvilket især gælder drengene
- Surfer på nettet på sider med seksuelt indhold
- Bliver blufærdige i forhold til toiletbesøg og badning

Puberteten

Ungdomstiden er overgangsperioden fra barndom til voksen. Den varer fra starten af puberteten og indtil 18 til 20-års alderen. Puberteten er den periode i livet, hvor en person bliver kønsmoden. Selvom der er individuelle variationer af, hvornår ungdomsperioden begynder og slutter, bruges begreberne unge og teenagere om det samme.

Mange af de typiske problemer i ungdomstiden skyldes hormonelle ændringer. Disse forandringer starter normalt efter 10 til 11-års alderen hos piger og efter 12 til 13-års alderen hos drenge. Væksten mod fysisk modenhed flader ud efter 17 til 18-års alderen hos begge køn. Under disse udviklingsår sker der fysiske, mentale og følelsesmæssige ændringer, som kan gøre puberteten til en vanskelig tid. Nogle af problemerne er psykiske, og andre er fysiske. I mange tilfælde kan fysiske problemer få psykiske konsekvenser og omvendt.

Når man taler om børn og unges seksualitet, bliver det væsentligt at skelne mellem den barnlige, umodne seksualitet og den udvikling mod en voksenalder, som begynder i puberteten. En af teenagealderens store opgaver er netop at udvikle den voksne, og også den seksuelle, identitet. Mange teenagere er seksuelt aktive i en tidlig alder og har seksuelle relationer til hinanden.

Det er en helt naturlig del af unges udvikling, som møder lovgivningens rammer (seksuel lavalder) og omverdens normer.

Når der er tale om seksuelle overgreb, er det nødvendigt at forholde sig til dette aspekt for at kunne vurdere på omfanget af et eventuelt overgreb.

Øvrige oplysninger om børn og unges seksualitet

Børn og unge har en seksualitet, og seksuelle lege er et led i deres udvikling. Dette gælder også seksuelle lege mellem børn af samme køn. Det afgørende er, at det er det nysgerrige, det kærlige og det gensidige, der er de bærende følelser.

En seksuel aktivitet mellem søskende, hvor der i juridisk forstand er tale om incest, er ikke nødvendigvis et seksuelt overgreb. Det, man må se på, er, om der i indholdet af den seksuelle aktivitet og der i relationen mellem børnene er tale om gensidig leg eller overgreb.

For at afgøre dette spørgsmål kan man tage udgangspunkt i:

1. Aldersforskel og køn
2. Magtforhold mellem børnene
3. Om der er trusler med i legen
4. Om der er sadistiske elementer i den seksuelle relation
5. Om der er krav om hemmeligholdelse
6. Den seksuelle aktivitet i forhold til barnets alder

7. Bekymrende seksuel adfærd

Følgende typer adfærd bør vække opmærksomhed eller bekymring:

- Hvis børn eller unge har næsten konstant erektion
- Hvis et barn slikker eller sutter på andre børns kønsorganer eller opfordrer andre børn til at gøre det på sig selv
- Hvis et barn i før-puberteten prøver at gennemføre samleje enten genitalt eller analt
- Hvis et barn gentagne gange prøver at få andre børn eller voksne til at berøre sine kønsorganer, når barnet har passeret 3 til 4-års alderen
- Hvis et barn er fikseret på sex og altid er det barn i gruppen, der er primus motor i de seksuelle aktiviteter, eller hvis barnet konstant taler og tegner om emnet, nærmest som en rille i en gramfonplade
- Hvis et barn ved for meget om sex, det er for eksempel ikke aldersvarende viden for et barn i børnehavealderen at vide, hvad oralsex er, og hvordan sæd ser ud. Ligesom det ikke er aldersvarende for en 9-årig at leje pornofilm
- Hvis børn eller unge er tydeligt seksuelt indladede eller opfordrende overfor voksne
- Hvis et barn over børnehavealderen gnider sit kønsorgan mod møbler og mennesker eller piller ved sit køn i en grad, så andre børn tager afstand
- Hvis et barn tydeligvis foretrækker at lege seksuelle lege med henholdsvis yngre eller ældre børn

8. Tegn på seksuelle overgreb

Mulige fysiske symptomer

Fysiske symptomer kan være en direkte følge af seksuelle overgreb, men langt fra alle former for seksuelle overgreb efterlader fysiske skader på barnet eller den unge.

Symptomer omkring kønsorganer

Der kan være tale om rødmen, mærker, irritation eller blødninger ved kønsorganer eller endetarmsåbning samt underlivssmerter og eller påfaldende ubehag, når barnet eller den unge tisser eller har afføring. Endvidere kan der forekomme ufrivillig vandladning og afføring, efter de har været renlige.

Mave og fordøjelsesproblemer

Nogle børn og unge udviser tegn på seksuelle overgreb ved at få mave- eller fordøjelsesproblemer, der ikke umiddelbart kan findes nogen andre fysiske forklaringer på. Klager over utilpashed, ondt i maven og smerter i underlivet kan også forekomme.

Området omkring munden

Revner omkring mundvigene samt sår og skader i mundhulen kan forekomme som følge af, at barnet eller den unge har været udsat for orale seksuelle overgreb. Nogle børn og unge kan have vanskeligt ved at synke, ligesom bestemte fødevarer kan vække kropsligt ubehag eller følelser forbundet med de seksuelle overgreb.

Påfaldende fysisk fremtoning

Den påfaldende fysiske fremtoning går i to retninger, hvor barnet eller den unge enten forsøger at skjule sin køns- og pubertetsudvikling ved for eksempel at gå i alt for stort tøj eller modsat ved at klæde sig meget udfordrende. Endvidere forsøger nogle børn og unge at vægre sig mod kropslig kontakt. Der kan også være tale om, at barnet eller den unge er usoigneret, beskidt, ikke vil gå i bad, føler lede ved sin krop med mere.

Mulige psykiske tegn og reaktioner

Børn og unge, der udsættes for seksuelle overgreb, kan udvise forskellige psykiske tegn og reaktioner.

Umotiveret gråd, angstreaktioner og utryghed Børn og unge, der udsættes for seksuelle overgreb, og som føler, at de ikke kan tale med andre om det, lever i en følelsesmæssig spænding. Det kan vise sig ved pludselig og tilsyneladende ubegrundet gråd eller angstreaktioner. Det kan også vise sig ved, at de pludselig bliver bange for mørke, bange for at være alene eller bange for bestemte lyde og lugte.

Apati, opgiveness, meningsløshed og depression

Børn og unge, der udsættes for seksuelle overgreb, kan opleve magtesløshed. Måske forstår de ikke, hvad de udsættes for, ligesom de kan være præget af følelser af tristhed og ensomhed, der kan udvikle sig til depressive reaktioner.

Manglende selvværdsfølelse, hjælpeløshed og passivitet

Børn og unge, der udsættes for seksuelle overgreb, har tendens til at synes dårligt om sig selv. Deres følelse af selvværd bliver påvirket negativt, ligesom de kan miste troen på sig selv og egne kompetencer, og de kan derfor komme til at fremstå hjælpeløse og passive.

Søvnløshed og mareridt

Alle børn og unge kan være bange for mørke og have nætter, hvor de ikke kan sove eller har mareridt, men der bør reageres, hvis der opstår et mønster, eller det optræder samtidig med andre signaler på seksuelle overgreb.

Dissociation

Børn og unge, der udsættes for seksuelle overgreb, kan være nødsaget til at oparbejde en overlevelsestrategi, hvor de fraspalter følelser, fornemmelser og erindringer i forbindelse med overgrebene. Det kan komme til udtryk ved, at blikket bliver fjernt, mimikken stivner, og de lukker af for omverdenen, så man er ude af stand til at komme i reel kontakt med dem.

Mulige sociale og adfærdsmæssige tegn og reaktioner

Børn og unge, der udsættes for seksuelle overgreb, kan udvise forskellige sociale og adfærdsmæssige tegn og reaktioner.

Ændring af adfærd

Har man kendt barnets eller den unges tidligere, normale adfærd, og kan man pludselig se markante ændringer, der bekymrer, så bør man reagere. Det kan være, at barnet eller den unge har svært ved at indgå i forpligtende, følelsesmæssige relationer med andre, eller at barnet eller den unge mister sin nysgerrighed og tillid til omgivelserne.

Vær opmærksom på, at seksuelle overgreb kan have stået på i årevis, hvorfor man ikke nødvendigvis kan se ændringer i adfærden.

Påfaldende aktiv seksuel adfærd

Børn og unge, der udsættes for seksuelle overgreb, vil måske vise det ved avancerede seksuelle lege. Nogle børn og unge udviser en påfaldende seksuel adfærd over for voksne, hvor der sker en sammenblanding af kontakt, omsorg og seksualitet, fordi barnet grundet de seksuelle overgreb ikke har lært at skelne.

Modvilje mod at være sammen med en bestemt person

Afhængig af barnets eller den unges alder, udviklingstrin og relation til en eventuel krænker, vil barnet eller den unge måske protestere mod at skulle være sammen med eller alene med en bestemt person.

Aggressivitet, destruktivitet og hyperaktivitet

Nogle børn og unge vil reagere på overgrebet ved at blive aggressive over for andre børn og voksne og eventuelt have uforklarlige raserianfald, hvilket også kan resultere i fysiske angreb på andre. Andre børn og unge reagerer med hyperaktivitet, hvor de kan være præget af at skifte aktivitet i et meget højt, uligevægtigt tempo.

Manglende koncentration

Mange børn kan få problemer med at koncentrere sig samt med indlæring og leg.

Selvdestruktiv adfærd

Hos de lidt større børn og unge vil man nogle gange kunne se selvmordstanker eller anden selvdestruktiv adfærd, hvor barnet eller den unge for eksempel skærer i sig selv, brænder sig selv eller lignende.

Spiseforstyrrelser

Seksuelle overgreb kan føre til spiseforstyrrelser, hvor barnet eller den unge sulter sig, anoreksi, eller spiser overdrevent og efterfølgende kaster op, bulimi.

Regredierende adfærd

En regredierende adfærd betyder, at barnet eller den unge går tilbage i sin udvikling og pludselig udviser en adfærd, som barnet eller den unge ellers var vokset fra, såsom at tisse i sengen eller i bukserne, at have afføring i bukserne, at tale med en overdrevent barnlig stemme og at gå helt i baglås i kendte situationer.

Vedholdende tavshed

Hemmeligholdelse samt trusler om repressalier, hvis overgrebet afsløres, kan være en belastning for barnet eller den unge. En afsløring af overgrebene kan derfor opleves som mere skræmmende for barnet eller den unge end selve overgrebene. Det kan resultere i, at barnet eller den unge reagerer med tavshed og isolation.

9. Definition af vold

Er en handling eller trussel, der uanset formålet kan krænke en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen – uanset om personen er barn eller voksen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i effekt.

Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare (SISO)

10. Mulige tegn og reaktioner

Fysiske tegn	Psykiske tegn	Sociale og adfærdsmæssige tegn
Mærker efter slag	Tristhed	Koncentrationsvanskeligheder if. til leg og samvær med andre
Brandmærker	Indadvendthed	Leg med f.eks. dukker, hvor vold illustreres
Sår på kroppen	Ensomhedsfølelse, føler sig anderledes	Vanskeligheder med impuls kontrol
Mærker efter kvælningsforsøg	Isolation	Indlæringsvanskeligheder
Brud på arme og ben, kraveben eller andre knoglebrud	Utryk tilknytning	Tab af kompetencer
Symptomer på "shaken baby syndrome"	Mistillid til voksne	Udadreagerende, aggressiv adfærd
Hyppige skadestuebesøg	Dissociation	Følelse af frustration og vrede
Psykosomatiske klager	Lav selvfølelse	Hyperaktivitet, hypersensitivitet
Vanskeligheder med kropslig kontakt, berøring	Hjælpeløshed, magtesløshed	Angst
Søvnvanskeligheder	Skyldfølelse, skamfølelse	Selvdestruktiv og selvskadende adfærd
	Begyndende depression	Udvikling af beskyttelsesstrategier for at undgå vold eller afsløring
	Manglende identitetsfølelse	Overtilpassethed
	Svært ved at løsrive sig fra forældre/løsrive sig for hurtigt	Vanskeligheder ved at regulere følelser
	PTSD	

11. Pressehåndtering

Pressehåndteringen er Familie- og Kulturdirektørens ansvar, og direktøren beslutter, hvem der udtaler sig i tilfælde af henvendelser fra pressen.

12. Den hurtige gennemgang – handleplan

- 1) Fagperson får mistanke.
- 2) Fagperson noterer, hvad der udløser mistanken.
- 3) Fagpersonen observerer og noterer i en periode på ca. 2 uger.
- 4) Fagpersonen involverer sin leder.
- 5) Fagperson og leder vurderer observationerne:

5 a) Ved fortsat mistanke:

Sagen kan tages med til TTT, eller man kan kontakte en socialrådgiver i BFC (spidskompetence) for råd og vejledning.

- 6) Socialrådgiverens råd og vejledning kan resultere i:
 1. fortsæt observationer og vend tilbage.
 2. underretning.
 3. involver forældre og vend tilbage.

ad 2) send underretning til underretninger@lemvig.dk

- 7) Børne & Familierådgivningen vurderer underretningen inden for 24 timer.
- 8) Ved klare indikationer på overgreb vil Børne & Familierådgivningen arrangere en børnesamtale uden forældrenes viden og typisk på barnets eller den unges skole eller daginstitution. Der deltager altid to socialrådgivere til samtalen, da den ene skal kunne være vidne i en retssag og den anden forestå sagsbehandling og deltage ved en evt. videoafhøring.
- 9) Børne & Familierådgivningen kontakter ved klare indikationer på overgreb politiet mhp. råd og vejledning. Børne & Familierådgivningen vurderer på baggrund heraf, hvorvidt sagen skal anmeldes.
- 10) Hvis Børne & Familierådgivningen anmelder sagen, afventes politiets tilbagemelding på evt. afhøring.
 - 10 a) Hvis barnets sikkerhed ikke kan afvente politiet, skal Børne & Familierådgivningen handle og sikre barnet.
- 11) Politiet giver Børne & Familierådgivningen besked om, hvornår en evt. videoafhøring skal finde sted, og hvordan det vil foregå.

11 a) Knibtangsmanøvre, hvis forældrene er under mistanke: Der arrangeres mødetid ved barnets eller den unges skole eller daginstitution. En pædagog eller lærer vil ofte blive bedt om at kunne tage med som tryghedsperson. Politi, socialrådgiver samt leder og tryghedsperson fra institutionen mødes ved institutionen. Politiet ringer til forældre og meddeler at barnet eller den unge tages med til afhøring og beder om samtykke hertil. Hvis samtykke opnås, kører man til Børnehus Midt i Herning.

11 b) Tryghedspersonen vil være omkring barnet og også sidde med sammen med barnet under afhøringen. Socialrådgiver, anklagemyndighed og advokater vil følge afhøringen via video i et andet rum.

11 c) Efter afhøringen kontakter socialrådgiver en kollega, som kan kontakte forældrene og bede dem komme ind i afdelingen til møde. Socialrådgiveren har forud fået oplysninger om, hvad der kan siges til forældrene.

- 12) Til mødet undersøges, om det er sikkert at sende barnet med hjem, og alternativt hvordan barnet kan sikres. OBS på dette tidspunkt er det fortsat ofte begrænset, hvad der kan siges til forældrene!!! Det vil ofte være en stor hjælp, hvis tryghedspersonen kan tage med i BFC og være hos barnet, mens rådgiver har møde med forældrene.
- 13) Børne & Familierådgivningen kontakter – ved mere vage indikationer – Børnehus Midt mhp. råd og vejledning for om sagen skal betragtes som en overgrebssag jf. Barnets lov.
- 14) Hvis der ikke er oplysninger, der gør, at sagen skal behandles som en overgrebssag, behandles underretningen som andre underretninger med indkaldelse af forældre og afholdelse af børnesamtale.
- 15) Hvis sagen fortsættes som en overgrebssag, vil Børne & Familierådgivningen træffe afgørelse om at udarbejde en børnefaglig undersøgelse samt visitere sagen til Børnehus Midt.
- 16) Børnehus Midt indkalder til sagssamråd med Børne & Familierådgivningen, evt. sygehusvæsenet og politiet.

Bilag 1 Børne & Familierådgivningens håndtering af underretninger med mistanke om overgreb

Underretninger med mistanke om overgreb

1. Det fremgår af underretningens indhold, at der fra underretter er større eller mindre mistanke om overgreb.
2. Den, der har underretningen, inddrager en af de kolleger, der har spidskompetence inden for overgreb samt den rådgiver, der skal have sagen.
3. De tre foretager sammen 24-timers vurdering. Når der af underretningen fremgår mistanke om overgreb, vurderes altid enten
A: Henvendelser med oplysninger, hvor barnets/den unges sundhed eller udvikling er i fare, og der derfor er akut behov for indsats. *Øjeblikkelig handling – der SKAL laves en sikkerhedsplan*

eller B: Henvendelser med formodning om væsentligt omsorgssvigt, uden risiko for barnets helbred og sikkerhed. *Første kontakt til familie/barn indenfor 2 dage. – Det skal ALTID vurderes, om der er behov for en sikkerhedsplan.*

4. Underretningen overgår til den rådgiver, der skal have sagen. Vedkommende + en af dem, der har delegeret opgave med akutte sager eller alternativt, hvis de er optaget, en af dem, der har spidskompetence inden for overgreb, har en børnesamtale, jf. BL. § 137, stk. 3. De to rådgivere vurderer, hvorvidt de vil kontakte Visitationsgruppen og/eller Børnehus Midt med henblik på sparring inden børnesamtalen. Eksempelvis hvad man kan spørge om og hvorvidt noget evt. skal udelades.

Hvis mistanken retter sig mod forældre eller en af dem, SKAL samtalen finde sted uden deres vidende og samtykke.

Hvis mistanken retter sig mod andre, skal forældremyndighedsindehavere kontaktes og orienteres før samtalen.

Hvis mistanken retter sig mod nærmeste familie/netværk/forældres kærester o.l. skal det vurderes, hvorvidt børnesamtalen afholdes med eller uden inddragelse forældremyndighedsindehavere. (BL § 137, stk. 2).

5. Efter børnesamtalen kontaktes Visitationsgruppen med henblik på sparring og deres anbefaling om, hvorvidt sagen skal anmeldes.

6. A. Hvis sagen skal anmeldes, screenes sagen med henblik på at udarbejde BFU, og der SKAL tages kontakt til Børnehus Midt samt visiteres hertil.

B. Hvis sagen ikke anmeldes, og der kun er tale om en socialsag, indkaldes forældrene til partshøring hvorefter sagen screenes:

Hvis rådgiver og de involverede kolleger på baggrund af de foreliggende oplysninger, fortsat har mistanke om overgreb, men der ikke er bevismateriale til at politiet kan rejse sag, SKAL vi stadig

træffe afgørelse om BFU og Børnehus Midt KAN inddrages. (Sager, hvor vi gerne vil have Børnehusets ekspertise ind og hvor der har været henvendelse til politiet, der er noteret.)

7. Videoafhøring efter anmeldelse. OBS! Der er altid en rådgiver til stede, når politiet taler med/afhører børn og unge under samtalen.

Det er politiet, der beslutter, om der skal være en videoafhøring, og det er således også dem, der er ansvarlige if. til planlægning, og vi er behjælpelige med eksempelvis at finde en tryghedsperson, der kan være sammen med barnet i bilen og i Børnehuset. Politiet er ansvarlige for at sikre samtykke fra forældrene til at tage barnet med. Dette gælder primært i sager, hvor det er forældre eller søskende, der er under mistanke. Det er i disse tilfælde politiet, der kører barnet til Børnehuset.

Hvis det er muligt, deltager den rådgiver, der har sagen, i Børnehuset, og den rådgiver, der også har deltaget i børnesamtalen forud for afhøringen, er i BFC.

Som regel er kun barnet og politibetjenten til stede i lokalet. Hvis der er brug for det, er der også en tolk. Er det nødvendigt at gøre barnet mere tryk ved situationen, kan tryghedspersonen også deltage.

Videoafhøringen bliver samtidig vist på en tv-skærm i et andet lokale i børnehuset. Her sidder den politibetjent, som behandler sagen, en anklager, barnets bistandsadvokat og forsvareren for den mistænkte. Det er også her, rådgiver på sagen opholder sig. Det er rådgivers opgave at støtte barnet og være med til at sikre, at afhøringen foregår så skånsomt som muligt. Rådgiver har således mulighed for at stoppe afhøringen af hensyn til barnet. Eksempelvis sikre barnet en pause.

Forældre eller nære pårørende må ikke overvære afhøringen. Men hvis de har fulgt barnet til afhøringen, er der et sted i børnehuset, hvor de kan vente på barnet, indtil afhøringen er færdig.

Efter videoafhøringen skal rådgiver sikre sig, at det er koordineret, hvad de forskellige aktører gør, herunder også hvorvidt underretning og konkrete oplysninger må videregives til forældrene (når de er de mistænkte).

7a) Mens afhøringen i Børnehus Midt foretages, er den rådgiver, der har deltaget i børnesamtalen forud for anmeldelsen, kontakt til forældrene fra BFC. Forældrene vil sandsynligvis ringe hertil og spørge om, hvad der sker. Alternativt kontakter vi forældrene og siger det lidt, vi kan og aftaler, at vi kontakter forældrene, når barn og rådgiver er retur fra afhøring, og at vi ønsker samtale med dem.

8. Det er Lemvig kommune der er ansvarlig for at barn og evt. tryghedsperson kommer hjem. Om nødvendigt med taxa. Det er dog politiet, der skal sikre, at forældrene giver samtykke hertil.

Rådgiver ringer til BFC-kollega og giver besked om, hvornår de er tilbage fra Børnehus Midt, så rådgiver i BFC evt. kan indkalde forældrene.

9. Såfremt forældrene er under mistanke, og der skal laves en sikkerhedsplan, forsøges lavet aftale med tryghedspersonen, at denne passer barnet i BFC, mens rådgiverne taler med forældrene.

Alternativt aftales det med en af rådgiverne på gangen eller f.eks. FB, hvis de i forvejen er på sagen. Hvis det ikke er forældrene, der er under mistanke, eller det er en forælder, som barnet ikke bor hos, aftale med bopælsforælder, hvornår man kan mødes og drøfte næste skridt. Denne samtale skal være inden for 1 uge.

Hvis det er en samværsforælder, der er under mistanke og vedkommende har forældremyndighed, har denne som udgangspunkt ret til en partshøring i oplysninger, men det aftales med politiet, hvornår disse oplysninger kan videregives. OBS at samvær skal indtænkes i en sikkerhedsplan.

10. Hvis forældre, barnet bor hos eller har samvær med, er under mistanke, udarbejdes en sikkerhedsplan.

Sikkerhedsplanen er en detaljeret køreplan der kan være med til at sikre barnet/den unge mod omsorgssvigt, overgreb m.m. enten som forebyggelse eller anbringelse. Det er et redskab, der skaber optimal opmærksomhed omkring både sikkerheds- og risikofaktorer i familien.

Formålet er at sikre, at barnet ikke udsættes for nye overgreb eller repressalier for det, de har sagt eller pres om ikke at sige mere o.l.

Den mest indgribende sikkerhedsplan er anbringelse. Dernæst fagfolk, der er til stede i hjemmet i de timer, barnet er der.

En sikkerhedsplan vil afhænge af barnets alder, kan netværk inddrages, har barnet en telefon, så de kan komme i kontakt med en aftalt person, hvis der er optakt til nye overgreb, mm.

Bilag 2 Vejledning fra Midt- og Vestjyllands politi

Troværdighed i forhold til spørgemåden

Der skal som udgangspunkt ALTID stilles åbne spørgsmål til barnet, ligesom det skal være barnets egne ord, der benyttes ved den videre samtale.

Det højner barnets troværdighed, og gør risikoen for påvirkning af barnet mindre.

Al samtale skal noteres - både spørgsmål og svar - og gerne i direkte tale, så det helt og holdent er barnets egne ord og udtalelser.

MIDT- OG VESTJYLLANDS **POLITI**
VISITATIONSGRUPPEN

VEJLEDNING TIL FAGPERSONER

I sager om
overgreb mod
børn

Troværdighedsskema:

Åbne spørgsmål

Høj troværdighed

- A. Åbne/generelle spørgsmål
(fx Hvad var det, der skete?)
- B. Fokuserende/centrerende
(fx Hvordan har du det,
når du er hjemme hos far?)
- C. Multiple choice (valgmuligheder)
(fx Var du nøgen,
eller havde du tøj på?)
- D. Ja/nej – spørgsmål
(fx Havde du tøj på?)
- E. Ledende spørgsmål
(fx Så tog han dit tøj af, ikke?)

Lukkede spørgsmål

Lav troværdighed

Kontakt:

Midt- og Vestjyllands Politi
Central Efterforskning
Visitationsgruppen
Stationsvej 74, DK-7500 Holstebro
Sikker mail: mvjyl-visitation@politi.dk
Tlf.: 61 90 00 11

Hvad skal man som fagperson være opmærksom på i forhold til politiets efterforskning?

Primært for frontpersonale (Lærer, pædagog, dagplejer, plejefamilie, sundhedspersonale osv.)

Mange sager om overgreb mod børn bliver anmeldt til politiet via kommunen på baggrund af en underretning fra eksempelvis vuggestue, børnehave, skole, dagpleje, plejefamilie eller sundhedspersonale.

- En del af underretningerne sker efter, at barnet har fortalt/betroet sig til den voksne, som barnet føler sig tryk ved.
- Det er oftest en enkelt sætning eller bemærkning, som skaber bekymring, og hvad gør man så?

Hvis man som fagperson bliver betroet en "hemmelighed" fra et barn, kan man være usikker på, hvad man må snakke med barnet om.
"Man må da ikke snakke med barnet, inden det er videoafhørt af politiet!"

Jo, det må man godt!

Man må bare ikke "afhøre" barnet – og heller ikke lave sin egen "videoafhøring", selvom det er gjort i den bedste mening.

Der er særlige regler for, hvordan videoafhøring skal foregå og må kun udføres af særligt uddannet politipersonale.

Hvis barnet fx fortæller, at "far/mor/pap-far har rørt ved min tissemand", er man nødt til at spørge barnet lidt om, hvad der er sket. Dette for at klarlægge, om der er tale om en uskyldig badesituation, toiletbesøg eller om der er reel grund til bekymring for, at barnet har været udsat for overgreb.

Det gør man ved at bruge "åbne spørgsmål" – fx:

- Hv-ord ("Hvad sker der?", "Hvem gør det?", "Hvordan gør han/hun det?").

For ikke at lægge ordene i munden på barnet, skal man spørge åbent

- "Du sagde, at der skete...fortæl lidt mere om det"

Se "troværdighedsskemaet" bagest i vejledningen.

Hvis der er en reel bekymring:

Hvis barnet ved de uddybende spørgsmål bekræfter bekymringen, runder man samtalen af – uden at virke afvisende – og ved at forsikre barnet om, at man har hørt, hvad barnet siger.

- Fortæl barnet, at man bliver nødt til at fortælle nogen om det, som barnet har fortalt, så barnet kan blive hjulpet til, at det ikke sker igen.
- Det er vigtigt, at samtalen med barnet skrives ned – gerne med barnets udtalelser i citatform.

Kommunerne har udarbejdet beredskabsplaner, hvor man som fagperson kan se, hvordan man håndterer sådanne sager i kommunen.

Er man i tvivl, kan man kontakte socialforvaltningen og få yderligere vejledning.

Primært for kommunernes sagsbehandlere

Oftest er det kommunen, der anmelder til politiet, men hvis fx forældre, barnet selv, eller andre anmelder direkte til politiet, underretter politiet herefter kommunen.

Inden en anmeldelse:

- Bør der ske en formel drøftelse mellem politi (visitationsgruppen) og kommunen. Her aftales, om der skal ske anmeldelse, eller om der skal iværksættes en socialfaglig indsats.
- I visse tilfælde vil politiet bede kommunen om at foretage en børnesamtale for yderligere belysning af sagen. Herunder må der ikke ske "afhøring" af barnet! Under samtalen med barnet må der kun stilles åbne spørgsmål.
- Det er vigtigt, at samtalen bliver skrevet ned – gerne med spørgsmål til og udtalelser fra barnet i direkte citat.

Se "troværdighedsskemaet" bagest i vejledningen.

Hvilke sager behandles - og hvordan?

- Alle sager vedrørende overgreb mod børn fra 0 - 14 år (vold, seksuelle overgreb mv.).
- Hvis kommunen anmelder til politiet, underretter kommunen Børnehus Midt eller Børnehus Nord, der herefter koordinerer det videre forløb.
- Hos politiet bliver sagerne modtaget og visiteret af visitationsgruppen, hvorefter de bliver sendt videre til det lokalpoliti, sagen hører ind under.

Det er kun i den indledende fase, at kommunen er i kontakt med visitationsgruppen. Herefter er det den lokale sagsbehandler hos politiet, der skal kontaktes.

OBS: Sager vedr. børn i alderen 15-18 år anmeldes direkte til lokalpolitiet.

Vigtig information:

- Kommunen fremsender alt relevant skriftligt materiale vedr. barnet (underretninger, journalnotater mv.).
- Relevant information er også oplysninger om øvrige børn, halvsøskende eller tidligere bekymringer.
- Barnet og forældrenes generalia og forældremyndighedsoplysninger.
- Kort resumé af sagen samt oplysning om kontaktperson hos kommunen.

Vigtigt:

Vær særlig opmærksom hvis mistænkte er forældre-myndighedsindehaver eller bor sammen med barnet!

Af hensyn til den videre efterforskning og barnets sikkerhed bør der ikke - uden forudgående aftale med politiet - ske orientering til forældremyndighedsindehaver om underretningen til kommunen eller anmeldelsen til politiet.

I disse tilfælde bør kommunen overveje, om der skal iværksættes sikkerhedsmæssige foranstaltninger for barnet - evt. midlertidig anbringelse udenfor hjemmet.

Bilag 3 Støtte til børn efter partnerdrab i familien

Social- og Boligstyrelsen har den 26. september 2024 publiceret ”Støtte til børn efter partnerdrab i familien – en guide til kommuner”.

Guiden er målrettet kommunernes myndighedsafdelinger og præsenterer de konkrete opgaver, faglige opmærksomhedspunkter og tværfaglige samarbejdsrelationer, som kommunens børne- og ungerådgiver skal varetage i de sjældne og komplekse sager, hvor børn oplever, at deres ene forælder forvolder den anden forælders død.

Guiden kan findes her: <https://www.sbst.dk/udgivelser/2024/stoette-til-boern-efter-partnerdrab-i-familien-en-guide-til-kommuner->